

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Dagmar Nygrínové a soudců JUDr. Marie Turkové a JUDr. Petra Průchy v právní věci žalobce **J. G.**, zast. JUDr. Janem Thonatem, advokátem, se sídlem v Ústí nad Labem, Masarykova 43, proti žalované **České správě sociálního zabezpečení**, se sídlem v Praze 5, Křížová 25, o plný invalidní důchod, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 10. 10. 2003, č. j. 14 Ca 9/99 – 90,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost směřující proti částem výroku napadeného rozsudku označeným I. a II. **s e z a m í t á .**
- II. Výrok napadeného rozsudku se v části označené IV. **z r u š u j e .**
- III. Výrok napadeného rozsudku v části označené III. **z ů s t á v á** nedotčen.
- IV. Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

Rozhodnutím České správy sociálního zabezpečení (dále jen „žalované“) ze dne 1. 12. 1998, č. x, byla zamítnuta navrhovatelova žádost o plný invalidní důchod s odůvodněním, že podle posudku lékaře Okresní správy sociálního zabezpečení v Teplicích (dále jen „OSSZ“) ze dne 24. 11. 1998 není navrhovatel plně invalidní, poněvadž z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu činí pokles jeho schopnosti soustavné výdělečné činnosti pouze 20 % a nedosahuje tak hodnoty nejméně 66 %, potřebné pro vznik plné invalidity ve smyslu ustanovení § 39 odst. 1 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění.

Proti tomuto rozhodnutí podal žalobce včas opravný prostředek, v němž namítal, že jeho zdravotní stav a pracovní schopnost nebyly správně posouzeny, a tvrdil, že význam a rozsah jeho zdravotních obtíží, vyvolaných zejména vážným interním

onemocněním diabetes mellitus) mu nedovoluje vykonávat soustavnou výdělečnou činnost. Poukazoval též na to, že celý život pracoval a cítí se již opotřebovaný.

Krajský soud v Ústí nad Labem rozsudkem ze dne 7. 2. 2000, č. j. 14 Ca 9/99 – 22, oprávněmu prostředku nevyhověl, vycházející z výpovědi navrhovatele jako účastníka řízení, a zejména z posudku Posudkové komise Ministerstva práce a sociálních věcí (pracoviště v Ústí nad Labem) ze dne 22. 9. 1999 a výsledku svědkyně MUDr. H. H., posudkové lékařky zmíněné komise. Z výsledků takto provedeného dokazování uvedený soud dovodil, že výše označený posudek byl vypracován zcela objektivně po předchozím pečlivém vyhodnocení navrhovatelova zdravotního stavu, na podkladě komplexního vyšetření na specializovaných lékařských pracovištích. Uzavřel proto, že o správnosti komisí zaujatých posudkových závěrů o neexistenci navrhovatelovy plné či částečné invalidity není žádných pochyb, neboť bylo přesvědčivě zdůvodněno, z jakých příčin činí procentní míra poklesu schopnosti soustavné výdělečné činnosti žalobce (v souladu s hodnocením posudkového lékaře OSSZ) jen 20 % (i s přihlédnutím k dalším stěžovatelským postižením). Jako dominantní zdravotní postižení byl hodnocen diabetes mellitus, kompenzovaný dobře dietou a perorálními antidiabetiky, bez zjištěných komplikací základního onemocnění, u něhož míra poklesu schopnosti soustavné výdělečné činnosti byla hodnocena podle kapitoly IV. položka 1 písm. a) přílohy č. 2 k vyhlášce č. 284/1995 Sb., v tehdy platném znění. Přezkoumávané rozhodnutí, jímž byla navrhovatelova žádost o plný invalidní důchod zamítnuta, proto uvedený soud jako zákonné podle § 250q odst. 2 o. s. ř. potvrdil, dovolává se toho, že k získání nároku na požadovaný důchod je třeba, aby pokles schopnosti soustavné výdělečné činnosti činil alespoň 66 %, zatímco zdravotní stav navrhovatele neodpovídá ani invalidnímu důchodu částečnému, u něhož je hodnota poklesu schopnosti soustavné výdělečné činnosti stanovena minimálně na 33 %.

K odvolání žalobce, v němž bylo soudu vytýkáno nesprávné posouzení věci po stránce věcné i právní, zrušil Vrchní soud v Praze usnesením ze dne 8. 3. 2001, sp. zn. 2 Cao 246/2000, shora uvedený rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem a věc mu vrátil k dalšímu řízení, když nesdílel jeho závěr o úplnosti a přesvědčivosti posudku Posudkové komise Ministerstva práce a sociálních věcí s pracovištěm v Ústí nad Labem (dále jen „Posudkové komise MPSV“) v otázce kvalifikace žalobcova rozhodujícího zdravotního postižení (diabetes mellitus), vyhodnocení rozsahu zjištěných potíží a podrážení pod příslušnou rubriku přílohy č. 2 k vyhlášce č. 284/1995 Sb., ve znění platném v rozhodné době (vyhláška č. 157/1997 Sb.), a s tam stanoveným rozmezím poklesu schopnosti soustavné výdělečné činnosti. Vrchní soud v Praze v uvedeném posudku postrádal některé náležitosti, které při nedostatku medicínských znalostí nemohl pominout a nahradit vlastními úvahami. Zejména zdůraznil, že v otázce navrhovatelova rozhodujícího zdravotního postižení, mělo být v posudku výslovně vyjádřeno, proč uvedené zdravotní postižení lze kvalifikovat právě jen podle písm. a), položky č. 1, kapitoly IV., přílohy č. 2, vyhlášky č. 284/1995 Sb., ve znění v rozhodné době platném, s tam stanoveným rozmezím poklesu schopnosti soustavné výdělečné činnosti 10 – 20 %, a nikoliv podle písm. b) též položky, u něhož je míra poklesu schopnosti soustavné výdělečné činnosti dána rozpětím 25 – 40 %, a to bez zřetele na žalobcem tvrzenou ještě větší závažnost uvedeného onemocnění (stále se zhoršující stav i při několika aplikacích insulínu denně), a tedy požadavek zařazení dominantního postižení pod písm. c) též položky, kde míra poklesu schopnosti soustavné výdělečné činnosti je rozmezím 50 – 80 %. Krajskému soudu bylo uloženo doplnit dokazování ve směru odstranění dosavadní neúplnosti posudku, vyplývající zejména též z rozporu ve výsledcích provedených odborných vyšetření stran hodnoty glykémie, a rozporu mezi tvrzením stěžovatele, že již v době vydání přezkoumávaného rozhodnutí nebyl jeho stav dobře kompenzovaný

pouze dietou a perorálními antidiabetiky, jak ve své lékařské zprávě ze dne 17. 12. 1997 uváděla ošetřující odborná lékařka MUDr. Ž. Soudu prvního stupně bylo uloženo, aby uvedené pochybnosti odstranil buď dalším doplňujícím posudkem téže posudkové komise MPSV, či novým samostatným posudkem posudkové komise MPSV jiného kraje, např. pracoviště v Praze 5, či v Praze 2.

Krajský soud v Ústí nad Labem vycházejí z pokynů tehdejšího odvolacího soudu, naznačeným způsobem dokazování doplnil, když nejprve vyžádal doplňující posudek Posudkové komise MPSV v Ústí nad Labem, a poté – s ohledem na tvrzení stěžovatele, že posudkovou komisí nebylo vzato v úvahu jeho další zdravotní postižení, jímž je chronický únavový syndrom, též posudek na nejvyšší možné odborné úrovni, o jehož vypracování požádal katedru posudkového lékařství Institutu postgraduálního vzdělávání ve zdravotnictví v Praze 10. Uvedená posudková komise (v pozměněném složení) ve svém doplňujícím posudku ze dne 5. 9. 2001 znovu označila za žalobcovo dominantní zdravotní postižení diabetes mellitus s tím, že k datu vydání přezkoumávaného rozhodnutí žalované (1. 12. 1998) nepodmiňovalo u žalobce ani částečnou invaliditu. V doplňujícím posudku vycházela uvedená posudková komise z lékařské dokumentace obvodního lékaře žalobce, interních nálezů MUDr. Ž. ze dne 17. 12. 1997 a 5. 10. 1998, z diabetologické ordinace MUDr. Ž. z doby od 3. 12. 1997 do 1. 2. 2000, očních nálezů MUDr. A. ze dne 16. 12. 1997 a MUDr. P. z 13. 8. 1998 a 30. 11. 1998. Měla též k dispozici neurologický nález MUDr. V. ze dne 19. 12. 1997, výsledky psychiatrického vyšetření MUDr. K. ze dne 7. 9. 1998 a výsledky vyšetření plicního a alergologického (MUDr. K.) ze dne 29. 6. 1999 a 20. 9. 1999. Po prostudování těchto lékařských nálezů, včetně výsledků vyšetření laboratorních a vyšetření spirometrického, dospěla posudková komise k závěru, že v popředí zdravotního stavu žalobce, a tedy rozhodující příčinou jeho dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu byla v době vydání přezkoumávaného rozhodnutí jednoznačně úplavice cukrová (diabetes mellitus). Onemocnění bylo zjištěno na počátku roku 1997 a v červenci téhož roku byl posuzovaný předán do péče diabetologické poradny. Ze záznamu této poradny vyplývá, že posuzovaný byl v té době léčen dietou a perorálními antidiabetiky v kombinaci. Hodnoty hladiny krevního cukru mírně kolísaly, větší výkyvy byly obvykle v závislosti na probíhajícím interkurentním onemocnění a po jeho odeznění opět došlo k úpravám hodnot glykémie. Doplňujícími vyšetřeními nebyly v té době prokázány oční, neurologické, ani renální komplikace diabetu. Komise konstatovala, že úplavice cukrová nebyla sice dobře kompenzovaná, ale byla kompenzovaná uspokojivě při zavedené léčbě. Léčba insulinem byla pak zahájena až v únoru 2000, tedy dlouho (s odstupem více než jednoho roku) po datu napadeného rozhodnutí. Pokles schopnosti soustavné výdělečné činnosti posuzovaného hodnotila komise dle přílohy č. 2 k vyhlášce č. 284/1995 Sb., v tehdy platném znění, a dominantní zdravotní postižení zařadila pod kapitolu IV. položka 1 písm. a), tedy jako onemocnění úplavicí cukrovou, kompenzovatelné dietou, nebo dietou a perorálními antidiabetiky, bez diabetických komplikací, u něhož činí míra poklesu schopnosti soustavné výdělečné činnosti 10 – 20 %. Komise přiznala horní hranici uvedeného rozpětí, t. j. 20 %, a to pro občasné metabolické kolísání hodnot glykémie, přičemž za použití § 6 odst. 4 téže vyhlášky zvýšila tuto hodnotu o dalších 5 % na celkových 25 % poklesu schopnosti soustavné výdělečné činnosti. Ohledně dalších uváděných onemocnění stěžovatele konstatovala, že kolísání hodnot krevního tlaku, nebo eventuálně hypertenze prvního stupně, nemělo vliv na pracovní potenciál žalobce, protože v době rozhodné nebyla nutná antihypertenzivní léčba, a internista popisoval normální nález na kardiovaskulárním aparátu. Psychické postižení diagnostikované jako anxiózně depresivní porucha, bylo popsáno jako chronifikující, avšak nevyžadující bezpodmínečně medikamentózní léčbu. Uzavřela, že jde o onemocnění lehkého stupně bez vlivu na pracovní potenciál žalobce. Nálezy z vyšetření na plicním a alergologickém oddělení pocházejí z doby po datu napadeného

rozhodnutí. Důležité však je, že provedená vyšetření neprokázala žádné závažné postižení; při spirometrickém vyšetření byla opakovaně zjištěna normální funkce plic s tím, že je pravděpodobné, že udávaný kašel je ekvivalentem astmatu. Posudková komise uzavřela, že k datu vydání napadeného rozhodnutí žalobce plně invalidní podle § 39 odst. 1 zákona č. 155/1995 Sb., a nebyl ani částečně invalidní podle § 44 odst. 1 nebo 2 téhož zákona, ve znění zákona č. 134/1997 Sb.

Katedra posudkového lékařství Institutu pro další vzdělávání ve zdravotnictví ve svém posudku ze dne 26. 9. 2003, po zhodnocení veškeré lékařské dokumentace a po somatickém vyšetření žalobce dne 31. 7. 2003, konstatovala, že v době vydání napadeného rozhodnutí (1. 12. 1998) trpěl žalobce diabetem mellitem II. typu bez diabetických komplikací, přičemž onemocnění bylo kompenzováno. V době rozhodné neodpovídaly subjektivní ani objektivní příznaky chronickému únavovému syndromu. K dalším dotazům soudu katedra posudkového lékařství zaujala stanovisko, že v době rozhodné odpovídalo zdravotní postižení posuzovaného těm, které jsou zařazeny pod kapitolou IV., položka 1, písm. a), přílohy č. 2 k vyhlášce č. 284/1995 Sb. v platném znění, s mírou poklesu schopnosti soustavné výdělečné činnosti ve výši 20 %. Žalobce tudíž k datu vydání přezkoumávaného rozhodnutí nebyl plně invalidní podle § 39 odst. 1 zákona č. 155/1995 Sb., v platném znění, a nebyl ani částečně invalidní podle § 44 odst. 1 a 2 téhož zákona. Nešlo u něho o pokles schopnosti soustavné výdělečné činnosti z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu nejméně o 33 %, ani o schopnost vykonávat soustavou výdělečnou činnost jen za zcela mimořádných podmínek (ve smyslu přílohy č. 3 k uvedené vyhlášce), ani nebylo zjištěno, že by dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav žalobci značně ztěžoval obecné životní podmínky ve smyslu přílohy č. 4 k téže vyhlášce. K otázce soudu, zda předcházející posudky byly v tomto ohledu chybné, a pokud ano, pak v čem a proč, znalecký kolektiv uvedl, že se zcela ztotožňuje ve svém posouzení s posudky lékaře OSSZ Teplice ze dne 24. 11. 1998 i s posudky Posudkové komise MPSV v Ústí nad Labem ze dne 22. 9. 1999 a 5. 9. 2001, které pokládá za objektivní a přesně reflektující zdravotní postižení žalobce ve vztahu k platným zákonným normám. Znalecký kolektiv setrval na tom, že rozhodující příčinou dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu žalobce byl diabetes mellitus II. typu, kompenzovaný dietou a perorální léčbou bez rozvinutých sekundárních diabetických komplikací. Závěrem uvedl, že až po době rozhodné došlo u žalobce k rychlému zhoršení diabetu, k nutnosti zahájit léčbu insulinem, takže k datu zpracování posudku bylo možno zařadit toto onemocnění pod písm. c), položky 1, kapitoly IV., přílohy č. 2 k vyhlášce č. 284/1995 Sb., s mírou poklesu schopnosti soustavné výdělečné činnosti 50 – 70 %.

Po zhodnocení výsledků takto doplněného dokazování Krajský soud v Ústí nad Labem napadeným rozsudkem ze dne 10. 10. 2003, č. j. 14 Ca 9/99 – 90, rozhodl tak, že žalobu, mající podle předcházející právní úpravy (platné do 31. 12. 2002), ještě podobu opravného prostředku, zamítl. Žádnému z účastníků řízení, ani Českému státu nepřiznal náhradu procesních nákladů. Současně rozhodl, že Institutu postgraduálního vzdělávání ve zdravotnictví se přiznává znalečné souhrnnou částkou 15 710 Kč, které bude po právní moci rozsudku poukázáno na jeho bankovní konto, a to na vrub účtu podepsaného soudu. Konečně pak úředně ustanovenému právnímu zástupci žalobce Prof. JUDr. M. Z. přiznal odměnu za zastupování žalobce částkou 3500 Kč s tím, že bude po právní moci tohoto rozsudku poukázána k jeho rukám, a to na vrub účtu podepsaného soudu. Uvedený rozsudek se stal pravomocným dne 8. 12. 2003.

Proti tomuto rozsudku podal žalobce (dále jen „stěžovatel“) prostřednictvím svého tehdejšího zástupce Prof. JUDr. M. Z. kasační stížnost, směřující jednak do výroku ve věci

samé, a dále též do výroku o určení odměny advokátovi za zastupování stěžovatele v tomto řízení. Ve věci samé je krajskému soudu vytýkáno nesprávné posouzení předmětného právního případu po stránce věcné i právní s tím, že podrobné zdůvodnění podá soudu sám stěžovatel. Zástupce stěžovatele současně požádal, aby byl s okamžitou účinností zproštěn zastupování stěžovatele s ohledem na nedůvěru, kterou k jeho osobě stěžovatel projevil. Současně žádal, aby Nejvyšší správní soud zrušil tu část napadeného rozsudku, v níž je mu soudem přiznána odměna za zastupování stěžovatele, a poukázal v této souvislosti na své vyjádření před Krajským soudem v Ústí nad Labem, v němž výslovně uvedl, že se této odměny vzdává.

Usnesením ze dne 17. 3. 2004, č. j. 14 Ca 9/99 – 99, Krajský soud v Ústí nad Labem jednak zrušil ustanovení Prof. JUDr. M. Z. zástupcem stěžovatele, a současně ustanovil stěžovatelovým zástupcem JUDr. Jana Thonata, advokáta v Ústí nad Labem.

Vzdor tomu, že kasační stížnost neobsahovala náležitosti uvedené v § 106 odst. 1 s. ř. s. (přislíbené doplnění kasační stížnosti nebylo podle obsahu spisu krajskému soudu doručeno a uvedený soud nevyzval stěžovatele k doplnění podání ve smyslu § 106 odst. 3 s. ř. s. s poučením o možných následcích nevyhovění takové výzvě), předložil krajský soud spis Nejvyššímu správnímu soudu k rozhodnutí o podané kasační stížnosti. Naposledy uvedený soud přípisem ze dne 20. 7. 2004 (poté, co v mezidobí po předložení věci rozhodl rozsudkem ze dne 29. 6. 2004 o kasační stížnosti žalované proti usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 9. 5. 2004, č. j. 14 Ca 9/99 – 107, jímž byla žalované uložena druhá pořádková pokuta ve výši 50 000 Kč), vrátil spis Krajskému soudu v Ústí nad Labem s tím, aby nový zástupce stěžovatele byl soudem vyzván k doplnění náležitostí kasační stížnosti (odstranění jejích vad), s poučením o důsledcích nevyhovění takové výzvě, tedy možném odmítnutí kasační stížnosti Nejvyšším správním soudem.

V doplňku kasační stížnosti, doručeném Krajskému soudu v Ústí nad Labem dne 25. 8. 2004, stěžovatel prostřednictvím svého zástupce vznáší stížnost proti napadenému rozsudku z důvodu tvrzené nezákonnosti spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem, dále pak z důvodu vad řízení před soudem a z důvodu zmatečnosti. Stěžovatel dále namítá, že se uvedený soud neřídil závazným právním názorem Nejvyššího správního soudu (beze sporu míní názor Vrchního soudu v Praze), obsažený v předchozím zrušujícím usnesení. Poukazuje na skutečnost, že v současné době je pokles stěžovatelovy schopnosti soustavné výdělečné činnosti stanoven až na 70 %, jak to vyplývá ze znaleckého posudku katedry posudkového lékařství IPVZ v Praze. Novému zahájení řízení o přiznání dávky přitom brání ve smyslu § 81 odst. 1 zákona č. 582/1991 Sb. toto předmětné řízení. Alespoň takový závěr z tohoto ustanovení dovozují orgány ČSSZ (viz přípisy OSSZ – poslední ze dne 2. 6. 2004). Stěžovatel přitom nepokládá za správný právní závěr krajského soudu, zaujatý v odůvodnění napadeného rozhodnutí, v němž odkazuje na ustanovení § 75 odst. 1 soudního řádu správního, tedy na nutnost vyjít při rozhodování věci ze skutkového a právního stavu, který zde byl v době rozhodnutí žalované, t. j. ku dni 1. 12. 1998, čímž tak nepřímým vyjádřil názor, že nemůže přihlížet ke změnám zdravotního stavu, k nimž u stěžovatele došlo po tomto datu. Stěžovatel v této souvislosti připomíná, že ustanovení § 75 s. ř. s. v rozhodné době neplatilo, neboť soudní řád správní ještě neexistoval. Domnívá se proto, že krajský soud měl při vynesení rozsudku vycházet ze znění ustanovení § 154 odst. 1 občanského soudního řádu, které stanoví, že pro rozsudek je rozhodující stav v době jeho vyhlášení. K vyhlášení napadeného rozsudku došlo 10. 10. 2003 a k tomuto datu byl zdravotní stav stěžovatele takový, že způsoboval 70% ztrátu schopnosti soustavné výdělečné činnosti a tudíž splnění nároku na přiznání invalidního důchodu. Stěžovatel se domnívá, že v daném případě

není namístě rigorózní výklad použitého ustanovení § 250l tehdy platného o. s. ř. ve vztahu k ustanovení § 250i téhož zákonného předpisu. Ve věci samé stěžovatel nesouhlasí se závěry znaleckého posudku, který opatřil krajský soud, neboť znalcem nebyly vzaty dostatečně v úvahu veškeré nemoci, kterými stěžovatel v době rozhodné trpěl (zejména se jednalo o postižení chronickým únavovým syndromem). V každém případě bylo třeba vyhodnotit působení únavového syndromu z hlediska oddílu C přílohy č. 3 k vyhlášce Ministerstva práce a sociálních věcí č. 284/1995 Sb., což se ve znaleckém posudku neodrazilo. Připomíná, že již v žalobě poukazoval na procentní vyjádření, uvedené v této normě s tím, že v souhrnu pokles schopnosti soustavné výdělečné činnosti mohl minimálně přesahovat 33 % (hodnoty potřebné pro nárok na částečný invalidní důchod). Pro úplnost pak stěžovatel uvedl, že v průběhu řízení vznesl námitku podjatosti proti osobě soudce, avšak tato byla dne 2. 10. 2000 vzata zpět, aniž by o ní bylo soudem rozhodováno. Stěžovatel se domnívá, že pokud již byla námitka kvalifikovaným způsobem vyřčena, mělo být o ní kvalifikovaným způsobem rozhodováno. V tomto spatřuje žalobce vadu řízení a zmatečnost rozhodnutí. Navrhuje, aby Nejvyšší správní soud zrušil napadený rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem a podle § 110 odst. 3 s. ř. s. věc vrátil uvedenému soudu k dalšímu řízení a novému rozhodnutí, jež bude korespondovat žalobě, a dále aby krajský soud zavázal právním názorem, akceptujícím vývody žaloby.

Žalovaná, již byl doplněk kasační stížnosti doručen 11. 1. 2005, se k němu písemně nevyjádřila.

Nejvyšší správní soud, jemuž věc byla znovu předložena dne 4. 2. 2005, přezkoumal napadený rozsudek v souladu s ustanovením § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s. Jsa vázán podle druhého odstavce uvedeného ustanovení rozsahem kasační stížnosti, dovodil, že jí není napadena toliko třetí (III.) část výroku rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem, a proto tuto část ponechal nedotčenu. Přezkoumat musel rozhodnutí ve věci samé, tedy první (I.) část výroku, a tím i výrok druhý (II.), který sice napaden nebyl, avšak je na napadeném výroku I. závislý. Přezkoumat musel též IV. část napadeného výroku o určení odměny soudem ustanovenému advokátovi Prof. JUDr. M. Z.

Podle ustanovení § 109 odst. 3 s. ř. s. je Nejvyšší správní soud vázán důvody kasační stížnosti; to neplatí, bylo-li řízení před soudem zmatečné (§ 103 odst. 1 písm. c/), nebo bylo zatíženo vadou, která mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé, a nebo je-li napadené rozhodnutí nepřezkoumatelné (§ 103 odst. 1 písm. d/ s. ř. s.), jakož i v případech, kdy je rozhodnutí správního orgánu nicotné. Ve smyslu ustanovení § 103 odst. 1 písm. c) s. ř. s. spočívá zmatečnost řízení před soudem v tom, že chyběly podmínky řízení, ve věci rozhodoval vyloučený soudce, nebo byl soud nesprávně obsazen, popř. bylo rozhodnuto v neprospěch účastníka v důsledku trestného činu soudce. Podle ustanovení § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. (na něž ustanovení § 109 odst. 3 s. ř. s. rovněž odkazuje) spočívá nepřezkoumatelnost rozhodnutí soudu v nesrozumitelnosti nebo nedostatku důvodů rozhodnutí, popř. v jiné vadě řízení před soudem, mohla-li mít taková vada za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé.

Nejvyšší správní soud nejprve tedy zvažoval, zda je v dané věci vázán důvody kasační stížnosti, či zda se od této zásady může odchýlit pro některou z vad řízení před soudem, na niž pamatují citovaná zákonná ustanovení. Dospěl k závěru, že i když napadený rozsudek je hraničním případem nepřezkoumatelnosti spočívající v nedostatku důvodů rozhodnutí, nejde ještě o případ, na něž pamatuje ustanovení § 109 odst. 3 ve spojení s ustanovením § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s., kdy by bylo třeba napadený rozsudek bez dalšího zrušit,

a to zejména proto, že uvedený nedostatek neměl za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé. Nejvyšší správní soud při úvaze o jeho přezkoumatelnosti zvažoval též to, že skutkový (i právní) stav věci byl podrobně popsán jednak v předchozím rozsudku krajského soudu, a zejména též ve zrušujícím usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 8. 3. 2001, sp. zn. 2 Cao 246/2000, na něž je krajským soudem odkazováno, a dovodil, že napadený rozsudek lze považovat v těchto souvislostech za alespoň v nezbytné míře odůvodněný. Protože ani jiné vady řízení nebyly zjištěny, přezkoumal tudíž napadený rozsudek vázán rozsahem a důvody, které stěžovatel uplatnil ve své kasační stížnosti. Dospěl pak k závěru, že kasační stížnost není důvodná, pokud směřovala proti rozhodnutí ve věci samé; důvodnou byla shledána jen ta část kasační stížnosti, která směřovala proti výroku o určení odměny advokátovi.

Stěžovatel v podané kasační stížnosti sice výslovně neodkazuje na důvody uvedené v ustanovení § 103 odst. 1 s. ř. s., avšak z jejího znění vyplývá, že se dovolává důvodů uvedených v ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) a písm. c) s. ř. s. Podle ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. lze kasační stížnost podat z důvodu nezákonnosti, spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení. Nesprávné právní posouzení spočívá buď v tom, že na správně zjištěný skutkový stav je aplikován nesprávný právní názor, popř. je sice aplikován správný právní názor, ale tento je nesprávně vyložen.

Podle ustanovení § 103 odst. 1 písm. c) s. ř. s. lze kasační stížnost podat též z důvodu tvrzené zmatečnosti řízení před soudem, spočívající mj. v tom, že ve věci rozhodoval vyloučený soudce.

Nesprávné právní posouzení spatřoval stěžovatel v tom, že v současné době je pokles jeho schopnosti soustavné výdělečné činnosti stanoven až na 70 %, přitom přiznání invalidního důchodu brání ve smyslu § 81 odst. 1 zákona č. 582/1991 Sb. toto předmětné řízení. Spatřoval je i v tom, že krajský soud v odůvodnění napadeného rozsudku odkázal na ustanovení § 75 odst. 1 s. ř. s., ačkoliv soudní řád správní v rozhodné době (1. 12. 1998) ještě neplatil. Podle jeho názoru měl krajský soud při svém rozhodování vycházet z § 154 odst. 1 o. s. ř., podle něhož je pro rozsudek rozhodující stav v době jeho vyhlášení (10. 10. 2003). K tomuto okamžiku byl pokles schopnosti soustavné výdělečné činnosti stěžovatele již 70tiprocentní. Stěžovatel tudíž již tehdy splňoval podmínky nároku na invalidní důchod.

K tomu Nejvyšší správní soud uvádí, že tato stížnostní námitka není důvodná.

Podle přechodného ustanovení § 129 odst. 2 s. ř. s. řízení o opravných prostředcích, podaných přede dnem účinnosti tohoto zákona, o nichž soud nerozhodl do dne nabytí účinnosti tohoto zákona (s. ř. s.), se dokončí v řízení podle ustanovení části třetí hlavy druhé dílu prvního tohoto zákona. Část třetí hlava druhá dílu první soudního řádu správního zahrnuje ustanovení § 65 až 78, tedy i ustanovení § 75 odst. 1, na jehož nesprávnou aplikaci poukazuje stěžovatel. Podle uvedeného ustanovení vychází soud při přezkoumání rozhodnutí ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování soudu. Jde totiž o kasační kontrolu správního rozhodnutí soudem, a proto je pro soud rozhodující objektivně existující skutkový stav v době, kdy bylo vydáno napadené rozhodnutí. Soud zkoumá, zda zjištěný skutkový stav skýtá oporu výroku (v daném případě výroku o zamítnutí návrhu na plný invalidní důchod) z hlediska požadavků zákona, a zda může takto zjištěný stav obstát, či vyžaduje obsáhlé nebo zásadní doplnění. K tomu nutno uvést, že obsahově obdobné

ustanovení obsahoval i občanský soudní řád v části páté, platné pro správní soudnictví do data nabytí účinnosti soudního řádu správního, tedy do 31. 12. 2002. Podle § 250i o. s. ř. (použitelného pro řízení o opravných prostředcích podle § 250l odst. 2 o. s. ř.) je pro soud při přezkoumání zákonnosti rozhodnutí správního orgánu rozhodující skutkový stav, který tu byl v době vydání napadeného rozhodnutí. Ostatně tato zásada byla vyjádřena i ve zrušovacím usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 8. 3. 2001, sp. zn. 2 Cao 246/2000. Šlo o zásadu platící speciálně pro správní soudnictví, která vylučovala, aby při přezkoumání věci bylo postupováno podle skutkového stavu v době vydání rozsudku, jak namítá stěžovatel. Se stěžovatelem lze souhlasit potud, že tato zásada má za následek, že soud nemůže přihlížet ke změnám zdravotního stavu, k nimž dojde po datu vydání přezkoumávaného rozhodnutí, ledaže by podle poznatků lékařské vědy vyšlo v průběhu přezkumu najevo, že takové změny zde byly i v době rozhodné.

Pokud jde o námitku stěžovatele, že v době vyhlášení napadeného rozsudku, resp. již v době vypracování posudku Katedrou posudkového lékařství IPVZ v Praze byl plně invalidní, přičemž novému zahájení řízení o přiznání dávky plného invalidního důchodu brání toto předmětné řízení, nezbyvá než citovat zmíněné ustanovení, podle něhož řízení o přiznání dávky důchodového pojištění se zahajuje na základě písemné žádosti. Za den uplatnění nároku na tuto dávku se považuje den, kdy se oprávněný poprvé obrátil na příslušnou organizaci nebo na příslušný orgán se žádostí o její přiznání. Podle třetího odstavce téhož ustanovení zahájení řízení o dávku důchodového pojištění brání tomu, aby v téže věci p r o b í h a l o jiné řízení. Zahájení řízení o plný invalidní důchod brání tomu, aby bylo zahájeno řízení o částečném invalidním důchodu; zahájení řízení o částečném invalidním důchodu brání tomu, aby bylo zahájeno řízení o plném invalidním důchodu. Z uvedeného je patrné, že zahájení řízení o dávku plného invalidního důchodu, jež je předmětem tohoto přezkumného řízení soudního, skutečně brání tomu, aby o téže dávce, tedy dávce plného invalidního důchodu, probíhalo jiné řízení (nikoliv však aby bylo zahájeno). Pokud tedy stěžovatel uplatnil nárok na tutéž dávku (jak lze usuzovat z jeho korespondence se žalovanou) písemnou žádostí ve smyslu § 81 odst. 1 zákona č. 582/1991 Sb., pak uvedený den bude pokládán za den zahájení řízení o dávku plného invalidního důchodu, avšak do doby, než bude skončeno přezkumné řízení soudní v nyní projednávané věci, nemůže správní orgán v řízení o nově podané žádosti pokračovat.

Pokud žalobce vytýká Krajskému soudu v Ústí nad Labem nesprávné právní posouzení věci, spočívající v tom, že při svém rozhodování vycházel ze závěru znaleckého posudku, jenž nevzal dostatečně v úvahu veškeré nemoci, jimiž žalobce v době rozhodné trpěl, zejména postižení chronickým únavovým syndromem, pak ani tuto námitku nepokládá Nejvyšší správní soud za důvodnou. Ve shodě s přesvědčením krajského soudu pokládá i odvolací soud posudkové závěry Posudkové komise MPSV (pracoviště v Ústí nad Labem), vyjádřené v doplňku posudku ze dne 5. 9. 2001, a zejména pak závěry, vyjádřené znaleckým posudkem katedry posudkového lékařství IPVZ v Praze 10, tedy znaleckým kolektivem na nejvyšší odborné úrovni v oboru posudkového lékařství v České republice, za zcela úplné a do té míry přesvědčivé, že jimi bylo spolehlivě prokázáno, že navrhovatel ku dni vydání přezkoumávaného rozhodnutí tímto onemocněním netrpěl.

Uvedená komise předně zpracovala posudky v řádném složení (k námitkám stěžovatele vždy za předsednictví jiného odborného posudkového lékaře) za účasti lékaře specialisty podle povahy navrhovatelem tvrzených a objektivně zjištěných obtíží (specialisty z oboru interny a diabetologie), a zejména po studiu a vyhodnocení rozsáhlé zdravotní dokumentace, obsahující opakovaná přeshetření stěžovatelova zdravotního stavu

na specializovaných pracovištích interních, diabetologických, neurologických, psychiatrických, plicních a alergologických, tak, jak jsou výsledky těchto vyšetření podrobně popsány již v předchozí části tohoto rozsudku. Posudková komise předně shledala, že v době rozhodné se u stěžovatele jednalo o dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav, podmíněný výše již opakovaně zmiňovanou úplavicí cukrovou, léčenou v době rozhodné dietou a perorálními antidiabetiky. V téže době nebyly prokázány průvodní komplikace uvedeného onemocnění, tedy komplikace oční, neurologické, či renální. Onemocnění bylo uspokojivě kompenzované při zavedené léčbě. Posudková komise zdůraznila, že léčba insulinem, která podmiňuje vyšší pokles schopnosti soustavné výdělečné činnosti stěžovatele, byla zahájena až dlouho po datu napadeného rozhodnutí. Pokles schopnosti soustavné výdělečné činnosti musela tudíž hodnotit jen podle písm. a), položky 1, kapitoly IV., přílohy č. 2 k vyhlášce č. 284/1995 Sb., v tehdy platném znění, u něhož míra byla stanovena rozpětím 10 – 20 %. Posudková komise uvedla, že přiznává horní hranici tohoto rozmezí, a pro občasné kolísání hodnot glykémie s použitím § 6 odst. 4 zvýšila tuto hodnotu o dalších 5 % na celkových 25 %, a to s použitím § 6 odst. 4 vyhlášky č. 284/1995 Sb. K tomu nutno připomenout, že podle uvedeného ustanovení posudkový orgán v případě, že příčinou dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu pojištěnce je postižení, které s ohledem na jeho předchozí výdělečné činnosti, vzdělání, zkušenosti, znalosti a schopnost rekvalifikace, způsobuje pokles schopnosti soustavné výdělečné činnosti větší, než odpovídá horní hranici míry poklesu této schopnosti pro onemocnění dominantní (které může být ve smyslu § 6 odst. 3 téže vyhlášky jen jedno), lze tuto horní hranici zvýšit až o (maximálně) 10 procentních bodů. To platí obdobně, nastal-li pokles schopnosti soustavné výdělečné činnosti, uvedený ve větě první, v důsledku působení více příčin dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu pojištěnce. Z uvedeného ustanovení posudková komise vycházela, a zvýšila tudíž z důvodů metabolického kolísání horní hranici rozmezí, stanoveného pro zvolenou položku o dalších 5 procentních bodů. Uzavřela, že návrhatele k datu vydání přezkoumávaného rozhodnutí nebyl plně invalidní, a nebyl ostatně ani částečně invalidní, neboť míra poklesu schopnosti soustavné výdělečné činnosti nedosahovala ani 33 % požadovaných zákonem pro nárok na alespoň částečný invalidní důchod.

Prakticky shodné (jak již bylo uvedeno výše) závěry zaujal ve svém posudku ze dne 26. 9. 2003 i znalecký kolektiv katedry posudkového lékařství IPVZ v Praze. Měl přitom k dispozici nejen veškerou zdravotní dokumentaci stěžovatele založenou ve spise, včetně laboratorních nálezů a hodnot z dekursu diabetologie, ale též výsledky vlastního somatického vyšetření stěžovatele přímo před uvedeným posudkovým orgánem. Krom závěru, že rozhodujícím zdravotním postižením stěžovatele je úplavice cukrová, vypořádala se katedra posudkového lékařství též s námitkou stěžovatele, týkající se jeho údajného onemocnění chronickým únavovým syndromem. Uvedla, že subjektivní obtíže i objektivně prokázaná patologie rozhodně tvrzenému onemocnění neodpovídají, u posuzovaného se zcela jednoznačně jednalo a jedná o onemocnění úplavicí cukrovou. Subjektivní obtíže při nedostatečně kompenzovaném diabetu přesně odpovídají uvedenému a jasně prokázanému onemocnění diabetem a korelují s objektivními a laboratorními nálezy. Subjektivní pocit únavy je u nedostatečně kompenzovaného diabetu běžným příznakem. Další podstatnou úlohu při únavě mohla hrát též přítomnost anxiózně depresivní poruchy. Znalecký kolektiv konstatoval, že až po vydání přezkoumávaného rozhodnutí žalované došlo k rychlému zhoršení diabetu, které mělo za následek nutnost zahájení léčby insulinem a objevily se též sekundární diabetické změny neurologické. Z výsledků vyšetření je patrné, že diabetes je dlouhodobě nedostatečně kompenzován, přičemž otázkou zůstává, zda nedostatečná kompenzace není zaviněná nedostatečnou spoluprací posuzovaného při dodržování dietních opatření, či zda se jedná o neschopnost organismu reagovat náležitě na podaný insulin.

Znalecký kolektiv zdůraznil, že k těmto změnám došlo až po rozhodné době, přičemž v současnosti zdravotní postižení posuzovaného odpovídá těm, na něž je pamatováno v kapitole IV., položka 1, písm. c), přílohy č. 2 k vyhlášce č. 284/1995 Sb. v platném znění s poklesem schopnosti soustavné výdělečné činnosti v rozmezí 50 – 70 %. K datu vydání přezkoumávaného rozhodnutí žalované se však jednalo o pokles této schopnosti jen v rozsahu 20 % ve smyslu písm. a) uvedené kapitoly a položky.

O správnosti a úplnosti klinické diagnózy stěžovatelova onemocnění již tedy není žádných pochyb a posudkové orgány z ní při zaujetí svých posudkových závěrů také důsledně vycházely; uvedené závěry nejsou ani v rozporu s obsahem lékařských nálezů, které měly oba orgány k dispozici, a jichž se stěžovatel dovolával.

Nejvyšší správní soud uzavírá, že v projednávané věci se krajský soud nedopustil nezákonnosti spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem ve smyslu § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., pokud žalobu zamítl, neboť bylo bezpečně prokázáno, že stěžovatel k datu vydání přezkoumávaného rozhodnutí podmínky plné, ale ani částečné, invalidity nesplňoval.

Dále se stěžovatel v kasační stížnosti dovolával důvodu uvedeného v ustanovení § 103 odst. 1 písm. c) s. ř. s., tedy zmatečnosti řízení před soudem, spočívající v tom, že nebyla vyřešena námitka podjatosti soudce Krajského soudu v Ústí nad Labem, který o věci rozhodoval, tudíž nebylo postaveno najisto, zda ve věci nerozhodoval vyloučený soudce.

Z obsahu spisu vyplývá, že v odvolání proti rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 7. 2. 2000, č. j. 14 Ca 9/99 – 22, stěžovatel uváděl, že se odvolává proti uvedenému rozsudku též pro podjatost soudce. Spis byl poté předložen Vrchnímu soudu v Praze (tehdy odvolacímu soudu ve věcech správního soudnictví), který věc vrátil s tím, aby bylo ujasněno, zda se jedná o takovou námitku, pokud ano, aby se k ní příslušný soudce vyjádřil, a poté byl spis předložen Vrchnímu soudu v Praze spolu s odvoláním ve věci samé. Dne 26. 9. 2000 k výzvě soudu na doplnění námitky podjatosti ve smyslu požadavků odvolacího soudu, sdělil stěžovatel písemně, že na podané námitce podjatosti po poradě se svým právním zástupcem netrvá a bere ji zpět. Vrchní soud v Praze poté ve svém zrušovacím usnesení ze dne 8. 3. 2001 uvedl, že stěžovatel od jím vznesené námitky podjatosti ustoupil. Proto tato námitka nebyla již projednána.

Nejvyšší správní soud vychází, stejně jako Vrchní soud v Praze, z toho, že za dané situace nebylo možno námitku podjatosti projednat, neboť byla vzata zpět, tedy se jednalo o stav, jako by taková námitka vznesena nebyla. Dovozuje tudíž, že z tohoto důvodu netrpí napadený rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem zmatečností, neboť nelze uzavřít, že by ve věci rozhodoval vyloučený soudce. Stěžovatel se tudíž nedovolal ani kasačního důvodu uvedeného v § 103 odst. 1 písm. c) s. ř. s.

Ze shora uvedených důvodů Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že kasační stížnost, směřující proti části výroku napadeného rozsudku, jímž byla žaloba zamítnuta, a jímž bylo rozhodnuto v závislosti na tom též o náhradě nákladů řízení, není důvodná, a proto ji v souladu s § 110 odst. 1 s. ř. s. zamítl.

Důvodnou byla shledána jen kasační stížnost předchozího právního zástupce stěžovatele, Prof. JUDr. Miroslava Zedníčka, advokáta, se sídlem v Liběšicích č. 2, pokud směřovala proti části výroku IV. napadeného rozsudku. Tímto výrokem byla soudem

ustanovenému právnímu zástupci přiznána odměna za zastupování stěžovatele částkou 3500 Kč. Uvedený zástupce s tím však nesouhlasil a připomněl, že již při jednání krajského soudu, při němž došlo k vyhlášení napadeného rozsudku, se této odměny výslovně vzdal, a proto s jejím přiznáním nesouhlasí. Nejvyšší správní soud má za to, že toto prohlášení zástupce stěžovatele mělo být soudem respektováno, a nebyl zde tudíž důvod k přiznání odměny uvedenému advokátovi z účtu podepsaného soudem. Není důvodem, aby stát platil odměnu za zastupování advokátovi, který si to výslovně nepřije. Proto Nejvyšší správní soud tuto část napadeného výroku, která neměla opodstatnění, bez dalšího zrušil (§ 110 s. ř. s.).

Část III. napadeného rozsudku, již bylo přiznáno Institutu postgraduálního vzdělávání ve zdravotnictví znalečné souhrnnou částkou 15 710 Kč, nebyla napadena kasační stížností a zůstala tudíž Nejvyšším správním soudem nedotčena.

O nákladech řízení o kasační stížnosti rozhodl soud podle ustanovení § 60 odst. 1 věty první s. ř. s. tak, že žádnému z účastníků nepřiznal náhradu nákladů této části řízení, neboť neúspěšnému stěžovateli tato náhrada nepřísluší a žalovanému v souvislosti s řízením o kasační stížnosti stěžovatele žádné náklady nad rámec jeho úřední činnosti nevznikly.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 22. března 2005

JUDr. Dagmar Nygrínová
předsedkyně senátu